

АЛЕКСАНДЕР ОСТЕНДА

PhD, професор AS, Сілезька академія, e-mail: aleksander.ostenda@wst.pl, www.orcid.org/0000-0002-3467-157X

АЛЛА КАПЛУНОВСЬКА

старший викладач, Національний університет «Запорізька політехніка», e-mail: Allakaplunovska@gmail.com, www.orcid.org/0000-0003-3734-1098

ОЛЕНА ПАДЧЕНКО

старший викладач, Національний університет «Запорізька політехніка», e-mail: padchenkolena@ukr.net, www.orcid.org/0000-0002-5262-2755

ОЛЕКСАНДР ЛІВШУН

кандидат педагогічних наук, доцент, Хмельницький національний університет, e-mail: a.livschun@ukr.net, www.orcid.org/0000-0003-2256-6163

s. 171-184

ІНФРАСТРУКТУРА ПІДТРИМКИ ПРОЦЕСУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

АНОТАЦІЯ

В статті пропонується визначення терміну “інфраструктура підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти” та досліджується його роль у розвитку вищої освіти в контексті глобалізації та зміцнення міжнародних зв'язків, зосереджуючись на досвіді Польщі.

Автори статті висвітлюють значення та функції інфраструктури підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти на різних рівнях – академічному, інституційному та системному. Інфраструктура підтримки розглядається як система організаційних, структурних, людських, фінансових та інформаційних ресурсів, що створюються та підтримуються вищими навчальними закладами, урядовими органами, міжнародними організаціями та іншими зацікавленими сторонами з метою сприяння інтернаціоналізації вищої освіти.

Особлива увага приділяється аналізу трьох підсистем інфраструктури підтримки інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародної, державної та приватної.

Наводиться приклад Польщі як приклад успішної країни, що активно розвиває інтернаціоналізацію своїх вищих навчальних закладів, стає привабливою для іноземних студентів, а інфраструктура підтримки інтернаціоналізації вищої освіти грає ключову роль у створенні сприятливих умов для міжнародної співпраці та обміну знань

КЛЮЧОВІ СЛОВА

інтернаціоналізація, інфраструктура, підсистема, вища освіта, Польща.

Інтернаціоналізація вищої освіти є стратегічним інструментом перетворення системи вищої освіти та є помітною тенденцією, яка виявляється університетами по всьому світу протягом останніх десятиліть. Зростає зацікавленість широкої громадськості, включаючи сферу освіти, в інтернаціоналізації вищої освіти, особливо оскільки її обґрунтування, функціонування та вплив тісно пов'язані з соціальними, культурними, економічними та політичними інтересами. Інтернаціоналізація вищої освіти все більше стає предметом впливу державної політики, пов'язаної з міграцією, робочою силою, правами на працю після навчання та економікою [2, 12-14] в умовах турбулентності та невизначеності [1].

Зокрема, міжнародна освіта все частіше використовується як механізм вирішення проблеми дефіциту трудових ресурсів та підтримки національного розвитку в ряді країн, таких як Австралія, Канада, Нова Зеландія та Німеччина [4]. Вона також виступає як засіб зв'язку між освітою та міграцією або як «освітня» тенденція.

Сучасний світ стає все більше взаємопов'язаним, і вища освіта не є винятком. Інтернаціоналізація вищої освіти дозволяє створити міжнародні зв'язки, сприяє обміну знаннями, студентами та вченими. Країни, що активно розвивають інтернаціоналізацію своїх вищих навчальних закладів, стають більш привабливими для іноземних студентів. Інтернаціоналізація вищої освіти дозволяє студентам і фахівцям отримувати досвід, знання і навички, які необхідні в глобальному світі. Для ефективного розвитку цих процесів необхідна адекватна інфраструктура.

Також інтернаціоналізація вищої освіти стимулює співпрацю міжнародних науковців та проведення спільних досліджень. І саме інфраструктура повинна підтримувати таку співпрацю, забезпечуючи належні наукові ресурси, комунікаційні засоби та сприятливі умови для досліджень.

Міжнародна асоціація університетів (IAU) визначила три виміри інтернаціоналізації: академічний, інституційний та системний [17]:

- інтернаціоналізація вищої освіти на академічному рівні означає інтеграцію міжнародних та міжкультурних аспектів у навчальні програми, дослідницьку та викладацьку діяльність закладів вищої освіти;
- інтернаціоналізація вищої освіти на інституційному рівні стосується розвитку міжнародного партнерства, співпраці та мереж між закладами вищої освіти;
- інтернаціоналізація вищої освіти на системному рівні означає розробку політики та стратегій на національному та міжнародному рівнях для сприяння інтернаціоналізації вищої освіти.

Критичну роль у створенні сприятливих умов інтернаціоналізації вищої освіти, у створенні середовища для розвитку міжнародної співпраці та розширення міжнародних можливостей для студентів, викладачів та персоналу відіграє інфраструктура підтримки інтернаціоналізації вищої освіти. Вона сприяє розбудові глобальних партнерств, спільному вирішенню глобальних проблем та підвищенню якості вищої освіти в міжнародному контексті [10].

Визначення та дослідження поняття „інфраструктура підтримки інтернаціоналізації вищої освіти” допоможе виокремити основні складові цього процесу, виявити можливі проблеми та вдосконалити існуючі механізми підтримки. Це важлива діяльність, яка сприятиме розвитку вищої освіти, наукової співпраці та культурного обміну між країнами.

Дослідженню різних видів інфраструктури та її елементів присвячені численні роботи науковців: інфраструктура міста [24], інфраструктура підтримки розвитку ринку праці [23], освітня інфраструктура [9, 11, 19, 25], інфраструктура навчального закладу [27], дослідна інфраструктура [5] тощо.

Але варто відзначити, що дослідженню інфраструктури підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти приділено недостатньо уваги. Це обґрунтовує актуальність даної статті, метою якої є визначення поняття “інфраструктура

підтримки інтернаціоналізації вищої освіти” та її основних елементів. Визначення даного поняття пропонується провести на підставі дослідження поняття «інфраструктура» та тих видів інфраструктури, які в пов’язані з системою освіти та, зокрема, вищої освіти.

В базовому сенсі термін «інфраструктура» (лат. *infra* – нижче, *structura* – будівля, розташування) Oxford Learner’s Dictionary визначається як сукупність основних систем та послуг, що необхідні для безперебійної роботи країни чи організації, наприклад, будівлі, транспорт, водо- та електропостачання [15].

Згідно із визначенням, яке дано в «Словнику польської мови» (Słownik języka polskiego), інфраструктура трактується як пристрої та сервісні установи, необхідні для нормального функціонування суспільства та виробничих секторів економіки [18]. Виділяють економічну інфраструктуру – ту частину інфраструктури, що включає послуги у сфері транспорту, зв’язку, енергетики тощо – та соціальну інфраструктуру – інфраструктура, що включає послуги у сфері права, освіти, охорони здоров’я тощо [18].

Елементом соціальної інфраструктури є освітня інфраструктура. Він включає базові об’єкти та заклади, які надають освітні та навчальні послуги. Процес виховання і навчання відбувається на різних рівнях: початковому, середньому та вищому.

Освітня інфраструктура є елементом соціальної інфраструктури і у вузькому розумінні включає базові об’єкти та заклади, які надають освітні та професійні послуги. У широкому сенсі воно охоплює як шкільні будівлі, шкільне обладнання, навчальні програми, так і шкільний персонал, особливо вчителів [11].

Освітня інфраструктура включає кілька елементів: шкільні будівлі, шкільне обладнання, навчальні програми, а також шкільний персонал, особливо вчителів. Тому в поняття інфраструктури включаються не тільки матеріальні елементи, але й трудовий потенціал, оскільки всі ці елементи визначають освітній потенціал [11]. Разом з тим, в ряді досліджень внаслідок відсутності повної статистичної інформації освітня інфраструктура розглядається у вузькому понятті, тобто аналіз освітньої інфраструктури обмежується її матеріальними елементами [8].

Елементи освітньої інфраструктури – будівлі, класи, лабораторії та обладнання – є ключовими елементами навчального середовища в школах та університетах. Існують переконливі докази того, що високоякісна інфраструктура сприяє кращому викладанню, покращує результати студентів і знижує рівень відсіву, серед інших переваг [19].

Значущими складовими соціальної інфраструктури на рівні регіону, міста, району та села виступають навчальні заклади, які орієнтовані на задоволення освітніх потреб сімей і груп населення, що проживають на певній території. Виникнення проблеми забезпечення якості освіти вимагає актуалізації досліджень щодо інфраструктури навчальних закладів (ІНЗ) та ефективного їх управління. Як відзначається в дослідженні [27], інфраструктура навчального закладу охоплює усі матеріальні об’єкти, що знаходяться в його межах і забезпечують належну реалізацію соціальних та освітніх функцій, створюючи сприятливі умови для перебування та діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу».

Дослідницька інфраструктура визначається як сукупність засобів, ресурсів та послуг, які використовуються науковою спільнотою для здійснення досліджень у своїх галузях. Ця дефініція включає наукове обладнання або комплект приладів, ресурси, що базуються на знаннях, такі як колекції, архіви або структурована наукова інформація, доступ до інфраструктури, яка ґрунтується на інформаційно-комунікаційних технологіях, таких як „Grid”, комп’ютерна інфраструктура, програмне забезпечення та комунікаційна інфраструктура, а також будь-які інші унікальні засоби, необхідні для проведення наукових досліджень [21]. Дослідницькі інфраструктури цього типу можуть бути розташовані в одному місці, тобто в одній організації, або можуть бути «розподілені», тобто формувати організовану мережу ресурсів [3].

З системою вищої освіти тісно пов’язані наукові дослідження, організація та проведення яких можливе тільки за умови наявності дослідницької інфраструктури.

Дослідницька інфраструктура представляє собою комплекс засобів, ресурсів та пов’язаних послуг, які використовуються науковим співтовариством для проведення досліджень на високому рівні. Вона включає найважливіші об’єкти наукового устаткування та обладнання, набори приладів, ресурси, що базуються на знаннях, такі як колекції, архіви, депозитарії або банки даних наукової інформації, а також інфраструктуру, побудовану на технології комунікацій, такі як гріди, комп’ютери, програмне забезпечення і мережевий зв’язок. Крім того, до дослідницької інфраструктури можуть входити інші структури унікального характеру.

Дослідницькі інфраструктури можуть мати різний характер – локальні, віртуальні або розподілені (організовані мережею ресурсів), можуть бути державними або приватними, а також можуть бути частинами міжнародних мереж.

Це поняття охоплює різноманітні структури, такі як центри колективного користування науковим обладнанням, національні наукові центри, державні ключові лабораторії, а також інші структури, що мають унікальний характер, включаючи наукові об’єкти, які мають статус національного надбання.» [26].

В Польщі держава сприяє розвитку дослідницької інфраструктури шляхом впровадження широкого спектра заходів та програм, що підтримують науково-дослідні діяльності, науково-технічний прогрес і забезпечують сприятливі умови для наукової творчості та інновацій. Держава інвестує значні кошти в розвиток дослідницьких інфраструктур, що включає створення сучасних науково-дослідницьких центрів, лабораторій, технопарків та інноваційних кластерів. Ці центри обладнуються передовими технологіями та обладнанням, що дозволяє науковцям проводити високоякісні дослідження і розвивати інноваційні проекти. Держава активно фінансує наукові проекти та дослідження через різноманітні національні та європейські програми підтримки. Науковці та університети можуть отримати гранти на проведення досліджень, що дозволяє їм розширити свої можливості та здійснювати важливі дослідження в різних галузях науки. Також держава сприяє розвитку міжнародної співпраці в галузі науки, що дозволяє науковцям з Польщі взаємодіяти з вченими з інших країн, обмінюватися знаннями та дослідницьким досвідом. Це підвищує рівень наукових досліджень і дозволяє залучати зовнішніх експертів для спільних проектів. Держава

забезпечує інфраструктурну підтримку для комерціалізації наукових досягнень і інновацій. Шляхом створення технологічних парків, інкубаторів підприємництва та технологічних трансферних центрів, вона сприяє перетворенню наукових відкриттів у практично застосовні продукти та послуги.

Дослідницька інфраструктура Польщі охоплює різноманітні види об'єктів, включаючи лабораторії, обсерваторії, банки даних, спеціалізовані архіви, бібліотеки або колекції, дослідницькі кораблі і літаки, а також IT-інфраструктуру (електронну інфраструктуру). Побудова та підтримка інфраструктури є витратними завданнями, що вимагають участі кваліфікованих фахівців. Таким чином, гранти програми „Horizon Europe” мають сприяти розвитку та ефективному використанню дослідницьких інфраструктур у Європі, включаючи створення нових інфраструктур загальноєвропейського значення, які обслуговують всі сфери науки і техніки. Особливий грантовий механізм – Інтеграційна діяльність – надає науковцям, а також працівникам промислових підприємств, включаючи МСП, можливість отримати безкоштовний доступ до інфраструктури для здійснення досліджень в найкращих європейських центрах, використовуючи передове обладнання та спеціалізовані колекції. Фінансування проекту охоплює не лише витрати на дослідження, а й на проїзд та перебування (до 3 місяців). Передумовою є виїзд до країни, відмінної від країни поточного проживання. Проте, не завжди необхідна особиста присутність, оскільки дослідник може надіслати зразки в лабораторію або отримати референсний матеріал. Також передбачена можливість компенсувати витрати на електронний доступ до ресурсів [6].

У червні 2019 року було оголошено конкурс заявок на включення дослідницької інфраструктури до Карти дослідницької інфраструктури Польщі. Міністерство науки та вищої освіти Польщі отримало 146 заявок, що відповідали встановленим формальним вимогам. Кожна з цих заявок пройшла обов'язкову суттєву оцінку з боку Консультативної групи для Карти дослідницької інфраструктури Польщі, а також двох зовнішніх експертів - одного вітчизняного та одного іноземного. Всього в процесі оцінювання дослідницьких інфраструктур прийняли участь близько 160 рецензентів.

Заявки були оцінювалися відповідно до законодавчих критеріїв з використанням певних коефіцієнтів:

унікальність інфраструктури на національному та міжнародному рівнях – 20%;
інституційний та кадровий потенціал претендента – 18%;
зацікавленість наукової спільноти та підприємців в інфраструктурі – 15%;
обґрунтованість витрат на інфраструктуру – 15%;
відповідність цілей та припущень інфраструктури національній та міжнародній політиці у сфері досліджень, розробок та інновацій – 12%;
перспектива створення інфраструктури в міжнародній співпраці – 12%;
можливість розвитку інфраструктури в коротко- та середньостроковій перспективі – 8%.

Остаточна оцінка заявок була визначена шляхом підсумовування 60% зважених балів, які були надані Консультативною командою, та 40% середнього арифметичного зважених балів, що були надані зовнішніми експертами.

Пізніше Консультативна група розробила рекомендації Міністру науки та вищої освіти стосовно включення 65 проектів з найвищим рейтингом до Карти дослідницької інфраструктури Польщі. Додатково Міністр прийняв рішення включити до Карти п'ять проектів, щодо яких існують міжнародні зобов'язання Уряду Республіки Польща. Ці інфраструктури включають:

CLARIN – загальні мовні ресурси та технологічна інфраструктура;
цифрова дослідницька інфраструктура для гуманітарних наук та мистецтва
DARIAH-PL;

FAIR – Центр антипротонних та іонних досліджень;

інфраструктура біологічної та біомедичної візуалізації – Bio-Imaging Poland (BIPol);
POL-OPENSREEN – польська платформа скринінгової інфраструктури для
біологічної хімії.

Відповідно до польської карти дослідницької інфраструктури, опублікованої у січні 2020 року, було представлено 70 проектів, які були класифіковані за шістьма напрямками досліджень, використовуючи класифікацію, яку запроваджує Європейський стратегічний форум дослідницьких інфраструктур. Ці напрямки включають технічні науки та енергетику (14 проектів); науки про землю та навколишнє середовище (5); біомедичні та сільськогосподарські науки (16); фізичні науки та техніка (23); соціальні та гуманітарні науки (6) та цифрові дослідницькі інфраструктури (6).

Із загальної кількості дослідницьких інфраструктур, включених до Карти дослідницької інфраструктури Польщі, 40 є національними, а 30 з них мають міжнародний вимір [16].

Таким чином, державна підтримка розвитку дослідницької інфраструктури в Польщі відіграє критичну роль у сприянні науковим дослідженням, інноваціям та розвитку національної економіки. Ці заходи стимулюють розвиток наукової спільноти, забезпечують науковцям необхідні ресурси та зручні умови для здійснення високоякісних досліджень, а також сприяють залученню талановитих молодих науковців до академічної та інноваційної сфери.

Розвиток дослідницьких інфраструктур є також пріоритетним напрямом розвитку і в Україні, про що свідчить прийняття «Концепції державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року» [22].

Цікавим досвідом функціонування дослідно-дидактично-мистецької інфраструктури (інфраструктура BDA/IBDA), яка була сформована в Сілезькому університеті в Катовіце [6]. Дослідно-дидактично-мистецька інфраструктура представляє собою сукупність всіх технічних елементів, включаючи рухомі та нерухомі речі, призначених для наукових досліджень, розробок та художнього процесу, а також для використання в дидактичних цілях. Ці елементи класифікуються як основні засоби та включаються до відповідних реєстрів основних засобів. У Сілезькому університеті в Катовіце було створено спеціальні організаційні структури, призначені для координації справ у сфері підтримки та розвитку інфраструктури BDA/IBDA [6]:

- бюро досліджень, дидактичної та художньої інфраструктури (BIBDA) у складі центральної адміністрації.
- офіси дослідно-дидактично-мистецької інфраструктури (IBDA Offices) на факультетах, які підтримуються Радою дослідно-дидактично-мистецької інфраструктури (RIBDA).

Дослідження різних видів інфраструктур, пов'язаних зі сферою вищої освіти, дозволяє зробити висновок про те, що інфраструктура є важливим поняттям, яке охоплює сукупність матеріальних та нематеріальних елементів, необхідних для забезпечення функціонування певної системи або галузі.

Інфраструктура підтримки інтернаціоналізації вищої освіти означає систему організаційних, структурних, людських, фінансових та інформаційних ресурсів, які створюються та підтримуються вищими навчальними закладами, урядовими органами, міжнародними організаціями та іншими зацікавленими сторонами для сприяння інтернаціоналізації вищої освіти .

Інфраструктура підтримки інтернаціоналізації вищої освіти включає різноманітні компоненти та ресурси, які сприяють розвитку міжнародної співпраці, мобільності студентів та викладачів, міжнародних досліджень та інших активностей, що спрямовані на підтримку глобального виміру вищої освіти. Ці компоненти включають:

- міжнародні офіси та відділи, тобто спеціалізовані підрозділи, які відповідають за розробку, координацію та реалізацію ініціатив інтернаціоналізації, включаючи рекрутинг і залучення іноземних студентів, організацію міжнародних обмінів та програм мобільності, виконання адміністративних процедур для іноземних студентів та підтримку міжнародних співробітників;
- міжнародні партнерства та мережі, в рамках яких реалізується розвиток та підтримка стратегічних партнерств з іншими університетами та організаціями в інших країнах, а також участь у міжнародних академічних мережах, які сприяють обміну знаннями, спільним дослідженням та співпраці у галузі освіти;
- фінансова підтримка, зокрема, в формі надання грантів, стипендій та інших видів фінансової підтримки для іноземних студентів, дослідників та викладачів, які бажають навчатися, працювати або здійснювати дослідження в іншій країні. Це може включати національні програми, міжнародні стипендійні фонди, грантові програми та спонсорську підтримку;
- інформаційна та консультативна підтримка, яка забезпечує доступ до інформації про міжнародні освітні програми, вимоги вступу, стипендіальні можливості, візові процедури та іншу важливу інформацію для іноземних студентів та викладачів. Також надається консультаційна підтримка, що допомагає учасникам освітнього процесу з розробки особистих навчальних траєкторій та рішень;
- культурна та мовна підтримка для іноземних студентів, яка включає мовні курси, культурну адаптацію, житлові умови, медичне страхування та інші аспекти, що сприяють їхньому комфортному проживанню та навчанню в іншій країні;
- підтримка досліджень та співпраці, тобто сприяння спільним науковим дослідженням, проектам та публікаціям між міжнародними науковцями та викладачами, організація міжнародних конференцій та семінарів, а також створення наукових мереж та платформ співпраці.

Варто відзначити, що інфраструктурна підтримка інтернаціоналізації вищої освіти відіграє важливу роль у сприянні ефективному та зручному проведенню міжнародних академічних трансакцій. Одним із ключових переваг такої інфраструктурної підтримки є скорочення трансакційних витрат, що сприяє поліпшенню ефективності та забезпеченню більш швидкого просування інтернаціоналізації вищої освіти. Трансакційні витрати відносяться до витрат, пов'язаних з укладанням угод, проведенням операцій та забезпеченням співпраці між університетами, студентами та викладачами з різних країн. Ці витрати можуть включати адміністративні витрати, витрати на комунікації, поштові витрати, витрати на переклади, візові витрати та інші витрати, пов'язані з організацією та виконанням міжнародних академічних процесів.

Інфраструктурна підтримка інтернаціоналізації вищої освіти включає наступні складові, які сприяють скороченню трансакційних витрат:

інформаційна підтримка завдяки наявності централізованих джерел інформації, веб-порталів та баз даних, які забезпечують доступ до інформації про програми, вимоги, процедури та умови вступу, розклади, стипендії та інші актуальні дані для студентів та викладачів. Це допомагає уникнути зайвих витрат на комунікацію та поштові послуги, а також забезпечує швидкий доступ до необхідної інформації;

електронні платформи та системи (наприклад, онлайн-заявки, електронні документи, електронні платежі), використання яких спрощує та прискорює процеси взаємодії та обміну даними між різними учасниками. Це дозволяє зменшити адміністративні витрати, спростити процеси зареєстрації, аплікації та звітності, а також забезпечити швидкий доступ до важливої інформації;

консультаційна підтримка щодо процесу інтернаціоналізації вищої освіти. Це допомагає студентам та викладачам отримати необхідну допомогу, відповіді на запитання та рекомендації щодо організації міжнародної співпраці та процедур.

Завдяки цим складовим, інфраструктурна підтримка інтернаціоналізації вищої освіти значно спрощує та прискорює міжнародні академічні процеси, допомагаючи уникнути зайвих витрат, пов'язаних з адміністративними процедурами, комунікацією та перекладами. Це сприяє підвищенню ефективності вищих навчальних закладів та забезпеченню більш зручного та економічно вигідного середовища для міжнародної співпраці в галузі вищої освіти.

Можна виділити три підсистеми інфраструктури підтримки інтернаціоналізації вищої освіти:

міжнародна підсистема інфраструктури підтримки інтернаціоналізації вищої освіти;

державна підсистема інфраструктури підтримки інтернаціоналізації вищої освіти;

приватна підсистема інфраструктури підтримки інтернаціоналізації вищої освіти.

Форма та характер підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти залежить від рівня, на якому вона надається. В залежності від рівня надання такої підтримки можна виділити наступні види інфраструктури:

- інфраструктура підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти на академічному рівні;
- інфраструктура підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти на інституційному рівні;

- інфраструктура підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти на системному рівні.

Розглянемо більш детально інфраструктуру підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти в Польщі на системному рівні.

В Польщі на системному рівні інфраструктуру підтримки інтернаціоналізації вищої освіти формують кілька органів та інституцій. Основні органи, відповідальні за регулювання та сприяння інтернаціоналізації вищої освіти в Польщі, включають наступні.

1. Міністерство освіти і науки (MON), яке є основним органом уряду Польщі, що відповідає за регулювання та формування політики у сфері вищої освіти, включаючи інтернаціоналізацію. MON розробляє національні стратегії та програми, спрямовані на підтримку міжнародних студентів та викладачів, створення міжнародних партнерств та сприяння мобільності вищої освіти. Міжнародна співпраця та академічний обмін є ключовими аспектами академічної діяльності, тому Міністерство освіти і науки Польщі активно проводить переговори та укладає міжнародні угоди та контракти. Для забезпечення академічних обмінів та підтримки інтернаціоналізації польських університетів Міністерство розробляє різноманітні можливості для польських студентів, науковців та викладачів. Конституція для науки (Konstytucja dla Nauki) [7] запровадила багато пільг для університетів, значно розширивши їхню автономію у відрядженні польських учених і викладачів за кордон та прийомі на навчання іноземців. У міністерстві цими питаннями займаються Департамент міжнародного співробітництва, Департамент інновацій та розвитку та Департамент науки. Для підтримки їх роботи було створено виконавчий орган – Національне агентство академічних обмінів (NAWA) [20].

Відділ міжнародного співробітництва (Departament Współpracy Międzynarodowej) займається двостороннім співробітництвом, питаннями, пов'язаними з міжнародними організаціями та інтернаціоналізацією університетів.

Департамент інновацій та розвитку (Departament Innowacji i Rozwoju) займається питаннями, що стосуються Європейського Союзу.

Департамент науки (Departament Nauki) займається питаннями, пов'язаними, серед інших, зі стипендіями Фулбрайта, полярних досліджень або Стратегії ЄС для регіону Балтійського моря (SUE RMB).

2. Національне агентство академічної мобільності (Polish National Agency for Academic Exchange, NAWA), яке є органом, що функціонує під егідою MON і спеціалізується на підтримці міжнародної академічної мобільності. Агентство надає гранти, стипендії та інші фінансові підтримки для іноземних студентів, викладачів та дослідників, які бажають навчатися, викладати або проводити дослідження в Польщі, а також для польських студентів і викладачів, які планують здійснювати мобільність за кордоном. NAWA виконує різноманітні завдання, пов'язані з академічним обміном та процесом інтернаціоналізації польських університетів. Крім того, агентство активно просуває інформацію про систему вищої освіти та наукову діяльність в Польщі, що сприяє популяризації польської мови та привертає увагу іноземних студентів та науковців до співпраці з польськими університетами.

Також NAWA відповідає за визнання іноземних документів, які підтверджують отримання вищої освіти, в Польщі, а також проводить перевірку автентичності документів, виданих польськими університетами, перед отриманням легалізації в Міністерстві закордонних справ.

3. Комісія з акредитації вищої освіти (Polish Accreditation Committee, PKA), яка є незалежним органом, що відповідає за акредитацію вищих навчальних закладів та програм в Польщі. Вона забезпечує якість освіти в країні, включаючи міжнародні стандарти та критерії, що стосуються інтернаціоналізації вищої освіти. PKA розглядає питання міжнародної співпраці та якості програм й акредитує заклади, що активно розвивають міжнародні зв'язки.

Також серед складових інфраструктури підтримки процесу інтернаціоналізації вищої освіти необхідно виділити:

- Фонд розвитку системи освіти (FRSE), який виступає Національним агентством програми Erasmus+. FRSE бере участь у реалізації заходів, спрямованих на підвищення ступеня інтернаціоналізації освіти, визнання у світі Польщі як місця для навчання, підвищення якості навчання та наукових досліджень, підтримку міжінституційної та міжгалузевої співпраці.
- Go! Poland – багатомовний портал, який був підготовлений для дослідників і студентів з-за кордону. Портал є частиною урядової кампанії «Готуйся, навчайся, вперед! Польща» (Ready, Study, Go! Poland)
- Національний контактний пункт (Krajowy Punkt Kontaktowy) – на його сайті розміщується інформація про дослідницькі програми Європейського Союзу.

Ці органи взаємодіють між собою, а також з університетами та іншими закладами вищої освіти, щоб розробляти та впроваджувати політику, спрямовану на підтримку інтернаціоналізації вищої освіти в Польщі. Вони забезпечують надання фінансової підтримки, розробку стратегій, регулювання якості та встановлення зв'язків з іншими країнами для сприяння міжнародній співпраці в галузі вищої освіти.

Таким чином, формування інфраструктури підтримки інтернаціоналізації вищої освіти на надання до неї доступу усім зацікавленим сторонам відіграє важливу роль у сприянні інтернаціоналізації вищої освіти та забезпеченні її успішного розвитку.

Одним з основних значень інфраструктури підтримки інтернаціоналізації вищої освіти є забезпечення доступу до міжнародних можливостей для студентів та викладачів. Шляхом розвитку партнерських відносин з університетами по всьому світу та укладання угод про академічний обмін, студенти мають можливість отримати міжнародний досвід навчання та розвитку, що сприяє їхньому особистому й професійному зростанню. Крім того, інфраструктура підтримки інтернаціоналізації вищої освіти допомагає залучати викладачів із різних країн, що забезпечує розмаїття підходів та перспектив у навчанні та дослідженнях.

Також інтернаціоналізація вищої освіти сприяє міжкультурній освіті та взаєморозумінню між студентами з різних країн. Створенню міжнародних студентських об'єднань, культурних центрів і розширенню міжнародних обмінів повинна сприяти інфраструктура підтримки процесів інтернаціоналізації вищої освіти.

Infrastruktura підтримки інтернаціоналізації вищої освіти також відіграє важливу роль у сприянні науково-дослідницьким зусиллям та створенні сприятливого середовища для міжнародної співпраці у галузі науки і технологій. За допомогою міжнародних дослідницьких проектів та спільних наукових програм, університети можуть об'єднувати свої знання та ресурси з університетами з інших країн для досягнення нових наукових відкриттів та розв'язання глобальних проблем.

В контексті вищої освіти інфраструктура відіграє критичну роль у підтримці інтернаціоналізації, тобто процесу, що покликаний збільшити міжнародний вплив та співпрацю у сфері вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Abyzova, L., Babenko, O., Nestorenko, T., Reshetova, I., Semeniuk, M., Shevchenko, O. (2017). Educational management in Ukraine: the place of displaced universities. Sustainable Development Goals: The 2030 Agenda & Does environmental diplomacy reflect new challenges regarding climate change? Workshop 8.11.2017. University of Economics in Bratislava, Bratislava. Available at: www.cutt.ly/SYcVUXq
- [2] Aliexsieieva, H., Shchetynina, O., & Nyshcheta, V. (2023). The realities of postmodern internationalization: The experience of the Ukrainian vocational education. Amazonia Investiga, 12(63), 42-52. [www.doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.4](https://doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.4)
- [3] Art. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (WE) nr 723/2009 z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie wspólnotowych ram prawnych konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) (Dz.U. L 206 z 8.8.2009, s. 1)
- [4] Brunner, L. R. (2023). Settler nation-building through immigration as a rationale for higher education: A critical discourse analysis. Higher Education Research & Development, 42(5), 1086-1102.
- [5] Fecher, B., Kahn, R., Sokolovska, N., Völker, T., Nebe, P. (2021). Making a Research Infrastructure: Conditions and Strategies to Transform a Service into an Infrastructure.
- [6] Infrastruktura badawcza. Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Available at: www.kpk.gov.pl/horyzont-europa/excelence-science/infra-research-infrastructures.
- [6] Infrastruktura badawczo-dydaktyczno-artystyczna. Uniwersytet Śląski w Katowicach. Available at: www.us.edu.pl/pracownik/sprawy-naukowe/infrastruktura-badawcza/
- [7] Konstytucja dla Nauki. Available at: www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/konstytucja-dla-nauki-2
- [8] Kozera-Kowalska, M., Nowotarska, A. (2019). Infrastruktura edukacyjna jako baza kształtowania kapitału ludzkiego w województwie wielkopolskim. Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, T. 106, Z. 1, 62-71. [www.doi.org/10.22630/RNR.2019.106.1.5](https://doi.org/10.22630/RNR.2019.106.1.5)
- [10] Kravchenko, N.V., Aleksieieva, H.M., Horbatiuk, L.V., & Antonenko, O.V. (2017). Increasing the academic openness of higher education institutions by means of web technologies. Physical and mathematical education, 4(14). Available at: www.cutt.ly/9NzSa1Y
- [11] Kwiatkowski, E., Roszkowska, S. (2008). Infrastruktura edukacyjna w Polsce w okresie transformacji. Acta Universitatis Lodzensis. Folia Oeconomia. no 219, 7-29. Available at: www.surl.li/jjgxor
- [12] Nestorenko, T., Dubrovina, N., Péliová, J. (2016). Local Economic Impact of Domestic and International Students: Case of University of Economics in Bratislava. European Financial Systems 2016. Proceedings of the 13th International Scientific Conference, Brno: Masaryk University, 2016, 496-501. Available at: www.cutt.ly/2YcBkOy
- [13] Nestorenko, T., Ostenda, A., Pereylygina, L., & Ilina, Y. (2018). The Impact of Foreign Students

- on Internationalization of University and on the Economy of a Host City (Case of the Katowice School of Technology). Capacity and resources for sustainable development: the role of economics, business, management and related disciplines. EDAMBA-2018. Conference Proceedings of International Scientific Conference for Doctoral Students and Post-Doctoral Scholars. 17-19.04. 2018, 356-366, University of Economics in Bratislava, Bratislava. Available at: www.cutt.ly/RQU7NEU
- [14] Ostenda, A. (2022). Double diploma as a tool for improving the quality of higher education. Scientific notebooks of the University of Technology in Katowice, 15.
- [15] Oxford Learner's Dictionary. Available at: www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/infrastructure
- [16] Polska Mapa Infrastruktury Badawczej (2020). Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyzszego. Available at: www.surl.li/jgxw
- [17] Rumbley, L.E., Altbach, P.G., & Reisberg, L. (2012). Internationalization Within the Higher Education Context. www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/49296_ch_1.pdf
- [18] Słownik języka polskiego. PWN. Available at: <https://sjp.pwn.pl/szukaj/infrastruktura.html>
- [19] Teixeira, J., Amoroso, J., Gresham, J. (2017). Why education infrastructure matters for learning. Education for Global Development. October 03, 2017. Available at: www.blogs.worldbank.org/education/why-education-infrastructure-matters-learning
- [20] Współpraca międzynarodowa. Ministerstwo Edukacji i Nauki. Available at: www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wspolpraca-miedzynarodowa
- [21] Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (2014/C 198/01). Komunikat Komisji. (Dz.U.UE C z dnia 27 czerwca 2014 r.)
- [22] Концепція державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року. Офіційний вісник України. від 30.04.2021-2021 р., № 33, стор. 275, стаття 1963, код акта 104436/2021. Available at: www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2021-%D1%80#Text
- [23] Марченко, І.С. (2013). Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України: монографія. Київ: Ін-т демографічних та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАНУ.
- [24] Несторенко, Т.П. (2007). Инфраструктура города в контексте его конкурентоспособности. 36. наукових праць (Миколаїв), вип.59 «Економічні науки», т.72, 70-76. Available at: www.cutt.ly/hYcNb7k
- [25] Несторенко, Т. П. (2020). «Економіка суперзірок»: можливості та загрози для сфери освіти. Український журнал прикладної економіки. Том 7, № 2, 8-15. www.doi.org/10.36887/2415-8453-2020-2-1
- [26] Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 3, ст.25. Available at: www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#n7
- [27] Сорочан, Т.М. (2015) Інфраструктура навчального закладу в теорії та практиці управління освітою. Проблеми освіти, 2 (83). 180-185.

INFRASTRUKTURA WSPIERAJĄCA PROCES INTERNACJONALIZACJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO: DOŚWIADCZENIA POLSKI

STRESZCZENIE

W artykule zaproponowano definicję pojęcia „infrastruktura wspierająca proces umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego” oraz zbadano jej rolę w rozwoju szkolnictwa wyższego, w kontekście globalizacji i zacieśnienia stosunków międzynarodowych, skupiając się na doświadczeniach Polski.

Autorzy artykułu podkreślają znaczenie i funkcje infrastruktury wspierającej proces internacjonalizacji szkolnictwa wyższego na różnych poziomach – akademickim, instytucjonalnym i systemowym. Infrastruktura wspierająca jest rozumiana jako system zasobów organizacyjnych, strukturalnych, ludzkich, finansowych i informacyjnych, tworzony i utrzymywany przez instytucje szkolnictwa wyższego, organy rządowe, organizacje międzynarodowe i innych interesariuszy w celu promowania umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego.

Szczególną uwagę poświęcono analizie trzech podsystemów infrastruktury wspierających internacjonalizację szkolnictwa wyższego: międzynarodowego, państwowego i prywatnego.

Podano przykład Polski jako kraju odnoszącego sukcesy, który aktywnie rozwija internacjonalizację swoich uczelni, stając się atrakcyjnym dla zagranicznych studentów, a infrastruktura wspierająca internacjonalizację szkolnictwa wyższego odgrywa kluczową rolę w tworzeniu sprzyjających warunków do międzynarodowej współpracy i wymiany wiedzy.

SŁOWA KLUCZOWE

internacjonalizacja, infrastruktura, podsystem, szkolnictwo wyższe, Polska.

INFRASTRUCTURE FOR SUPPORTING THE PROCESS OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION: THE EXPERIENCE OF POLAND

ABSTRACT

The article proposes a definition of the term „infrastructure supporting the process of internationalization of higher education” and examines its role in the development of higher education in the context of globalization and strengthening of international relations, focusing on the experience of Poland.

The authors of the article highlight the importance and functions of the infrastructure supporting the process of internationalization of higher education at different levels - academic, institutional, and systemic. Support infrastructure is considered as a system of organizational, structural, human, financial and informational resources created and maintained by higher education institutions, government bodies, international organizations, and other stakeholders to promote the internationalization of higher education.

Special attention is paid to the analysis of three infrastructure subsystems supporting the internationalization of higher education: international, state, and private.

The example of Poland is given as an example of a successful country that is actively developing the internationalization of its higher education institutions, becoming attractive to foreign students, and the infrastructure supporting the internationalization of higher education plays a key role in creating favourable conditions for international cooperation and knowledge exchange.

KEYWORDS

internationalization, infrastructure, subsystem, higher education, Poland.

Artykuł udostępniony na licencjach Creative Commons/ Article distributed under the terms of Creative Commons licenses: Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0). License available: www.creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/